

HEMŞİRELİK BİLİMİ
Dergisi

Journal of
NURSING SCIENCE

Hemşirelik Bilimi Dergisi

Journal of Nursing Science

<http://dergipark.gov.tr/hbd>

e-ISSN:2636-8439

Orijinal Araştırma

Yaşlı Bakımı ve Evde Hasta Bakımı Programı Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Programa İlişkin Görüş ve Beklentileri Students' Opinions and Expectations about the Program They are Studying of Elderly Care and Home Patient Care Program

Sevil OLGUN ^{*a}, Belgin YILDIRIM ^b

^a Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, AYDIN

^b Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, AYDIN

ÖZET

Amaç: Araştırma, yaşlı bakımı ve evde hasta bakımı programı öğrencilerinin öğrenim gördükleri programa ilişkin görüş ve beklentilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı tipteki araştırma, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında batıdaki bir devlet üniversitesinin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu sağlık bakım hizmetleri Bölümü öğrencileriyle yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Yaşlı Bakımı ve Evde Hasta Bakımı Programı öğrencilerinin tümü, araştırmaya katılmayı kabul eden 223 öğrenci örneklemini oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 15.0 paket programı ve analizinde sayı, yüzde ve ortalama kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin %76.9'unun 21-23 yaş aralığında, %65.5'i kız ve %53.8'i 1. sınıftır. Öğrenciler öğrenim gördükleri programı iş bulma imkanının kolay olması (%39.5'i) ve sağlık ve bakımla ilgili mesleklere olan ilgileri (%39.5) nedeniyle tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %88.3'ünün okudukları programla ilgili daha önceden bilgilerinin olduğu, %67.3'ünün okudukları programın kendilerine uygun bulunduğu ve %65.9'unun programla ilgili düşüncelerinin olumlu olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin %59.6'sı mezun olduktan sonra meslekleriyle ilgili alanda kariyer yapmak istedikleri ve %69.5'inin iş bulma kaygısı yaşadığı saptanmıştır.

Sonuç: Öğrencilerin çoğunun öğrenim gördükleri programla ilgili görüşlerinin olumlu olduğu, ancak mezun olduktan sonra iş bulma kaygısı yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı bakımı, evde hasta bakımı, öğrenci, görüş, beklenti

ABSTRACT

Objective: The aim of this study was to determine the students' opinions and expectations about the program they are studying of elderly care and home patient care program.

Method: This descriptive study was conducted with the students of one state university vocational school of health services department of health care services in 2013-2014 academic years. The population of the study consisted of 223 students who agreed to participate in the study. "Personal Information Form" was used for data collection. SPSS 15.0 package program for the evaluation of data and the number, percentage and average were used in the analysis.

Results: Of the students included in the study, 76.9% were between the ages of 21-23, 65.5% were girls and 53.8% were 1st grade students. The students stated that they prefer the program they are studying because of the ease of finding a job (39.5%) and their interest in health and care professions (39.5%). It was found that 88.3% of the students had previous knowledge about the program they read, 67.3% found it appropriate for them and 65.9% of them had positive thoughts about the program. It was found that 59.6% of the students wanted to pursue a career in their profession after graduation and 69.5% had anxiety about finding a job.

Conclusion: It was concluded that most of the students had positive opinions about the program they studied, but they were worried about finding a job after graduation.

Keywords: Elderly care, home patient care, student, opinion, expectation

☆ Bu çalışma 18-22 Aralık 2013 tarihinde Belek/Antalya'da yapılan 3. Uluslararası Evde Sağlık ve Sosyal Hizmetler Kongresi'nde poster bildirisi olarak sunulmuştur.

*Sorumlu Yazar: Sevil OLGUN

Adres: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, AYDIN

e-posta: sevil_olgun@hotmail.com

Giriş

Yaşlanma önlenmesi mümkün olmayan, kronolojik, biyolojik, psikolojik ve sosyal boyutların geri dönüşümsüz olarak kaybedildiği normal bir süreçtir (Kaptan, 2013; Tekin, 2018). Dünyada ve ülkemizde sağlık alanındaki gelişmeler hastalıklara bağlı ölümleri azaltarak, beklenen yaşam süresini uzatmakta ve bunun sonucu olarak yaşlı nüfus artmaktadır (Hasgül, 2018; Bilge, Elçioğlu, Ünalacak ve Ünlüoğlu, 2014). Dünyada 2017 yılında 60 yaş ve üzeri nüfus 962 milyon iken, 2050 yılına kadar bu sayının 2 katına kadar çıkarak, yaklaşık 2.1 milyara ulaşacağı tahmin edilmektedir (World Population Ageing, 2017). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, Türkiye’de 2014 yılında yaşlı nüfus 6 milyon 192 bin 962 iken, son 5 yılda bu sayı %16 artarak 2018 yılında 7 milyon 186 bin 204’dür. Yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı ise 2014’de %8 iken, 2018’de %8.8’e yükseldiği, 2023’te ise %10.2 olacağı belirtilmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2018).

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de hızla artan yaşlı nüfus, kronik sağlık sorunlarıyla birlikte, kaliteli ve maliyet etkili sağlık bakımını da gündeme getirmektedir (Kaptan ve Dedeli, 2017; Kulakçı, 2010). Beklenen yaşam süresinin uzaması kronik hastalıkların görülme sıklığını da arttırmaktadır. Kronik hastalığı olan ve yaşam boyu tedavi ve bakım gereksinimi devam eden birey sayısındaki artış; gelişmiş ve geliştirmekte olan ülkelerin önemli bir sağlık sorunu olup, hastanelere olan talebi arttırmaktadır (Bahar ve Parlar, 2007; Bilge ve ark., 2014). Hastanelerdeki tedavi ve bakım hizmetlerinin maliyetinin yüksek olması, yatak sayılarının yetersizliği, personel sayısının yetersizliğine bağlı hizmetin verimli bir şekilde sağlanamaması, yaşlı ve hasta bireylerin ev ortamında kalmayı istemeleri gibi sorunlar kurumsal bakım hizmetlerine alternatif modeller aramaya yönelmektedir (Aslan, Uyar ve Güzel, 2018; Bahar ve Parlar, 2007; Tekin, 2018). Evde bakım, yeni doğandan yaşlılığa kadar her yaş grubuna sunulan, sağlık ve sosyal hizmetleri de kapsayan, bireyin hastalığının günlük yaşam aktivitelerine etkisini en aza indirerek, fonksiyonel kapasitesini en yüksek düzeye yükseltmek amacıyla multidisipliner ekip tarafından ev ortamında sunulan hizmetlerdir. (Aslan ve ark.,2018; Karahan ve Güven, 2002). Ülkemizde Sağlık Bakanlığı yaşlı sağlığı ile ilgili olarak evde bakım hizmetlerini desteklemekte ve buna yönelik çeşitli çalışmalar yapmaktadır (Saruhan, Evcı Kiraz, Ergin, Beşer ve Başaloğlu, 2013). Türkiye’de bununla ilgili ara insan gücü yetiştirmek, kurumlarda ve evde yaşlı bireylerin bakım gereksinimlerinin karşılanması amacıyla ilk olarak 2005 yılında Sakarya Üniversitesi tarafından Sağlık Hizmetleri MYO’da Yaşlı bakımı programına öğrenci alınmıştır (osys-kilavuzu 2004). Üniversitelerde giderek artan bu program 2019 yılında 106’ya, öğrenci sayısı da 6375’e ulaşmıştır (osym gov.tr 2019). Evde bakımı gerektiren hastaların profesyonel olarak bakım hizmetlerini sağlamak amacıyla İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO’u ise, 2009’da Evde Hasta Bakımı Programına öğrenci almıştır (osym.gov.tr 2009). Bu sayı giderek artmış ve 2019 yılında 21 üniversitede evde hasta bakımı programına 816 öğrenci yerleştirilmiştir (osym gov.tr 2019). Üniversitelerin bu programlarından mezun olanların kamuda atamaları, mezun sayısı göz önüne alındığında çok azdır. Aynı zamanda Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı liselerin aynı bölümlerinden mezun olanlarla birlikte, birkaç aylık kurslarda benzer eğitimi alarak sertifika ile aynı görevi yapmaya yetkili olanların varlığı, bu program mezunlarının özel

kurumlarda bile istihdam alanlarını zorlamaktadır. Bu da öğrencilerde gelecek kaygısına neden olmaktadır. Yapılan bir çalışmada yaşlı bakımı programında okuyan öğrencilerin %90.6’sının meslekleriyle ilgili gelecek kaygısı duydukları belirlenmiştir (Benli ve Acar, 2017). Farklı bir çalışmada ise yaşlı bakımı öğrencilerinin sadece %22.4’ü mezun olduktan sonra mesleklerini yapmak istedikleri saptanmıştır (Saruhan ve ark., 2013). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu son sınıf öğrencileriyle yapılan çalışmada ise yaşlı bakımı programında okuyan öğrencilerin umutsuzluk puanı diğer programlara göre yüksek bulunmuştur (Küçük, Usta ve Torpuş, 2019). Yaşlı bakımı öğrencilerinin mezun olduktan sonra çalışma yaşamlarının belirsizliği, öğrencilerde gelecek kaygısına, umutsuzluğa, faklı çalışma alanlarına yönelmeye neden olmaktadır. Bu çalışma yaşlı bakımı ve evde hasta bakımı programı öğrencilerinin öğrenim gördükleri programa ilişkin görüş ve beklentilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem

Tanımlayıcı özellikteki araştırmanın evrenini , 25-30 Kasım 2013 tarihleri arasında bir devlet üniversitesinin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu sağlık bakım hizmetleri bölümünün yaşlı bakımı Programında öğrenim gören 228 ve Evde Hasta Bakımı Programında öğrenim gören 54 öğrenci olmak üzere 282 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Ancak çalışmanın uygulandığı günlerde öğrencilerin devamsızlık yapması, araştırmaya katılmak istememeleri nedeniyle Yaşlı Bakımı Programından (n=178), Evde Hasta Bakımı Programından (n=45) öğrenciye ulaşılmıştır. Bu öğrenciler araştırmanın örneklemini (n=223) oluşturmuştur. Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” kullanılarak toplanmıştır (Küçük ve ark., 2019; Saruhan ve ark., 2013). Araştırmanın yapılması için kurumdan resmi izin alınmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 15.0 paket programı, analizinde sayı, yüzde ve ortalama kullanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Özelliklerine Göre Öğrencilerin Tanıtıcı Dağılımı

Özellikler	n	%	
Bölüm	Yaşlı Bakımı	178	79.8
	Evde Hasta Bakımı	45	20.2
Sınıf	1.sınıf	120	53.8
	2.sınıf	103	46.2
Cinsiyet	Kız	146	65.5
	Erkek	77	34.5
Yaş	18-20	23	10.1
	21-23	172	76.9
	24-26	22	10.0
	27 ve üstü	6	3.0
Yaş Ortalama	22.16±2.31		
Mezun olduğu lise	Düz lise	119	53.4
	Meslek lisesi	62	27.8
	Anadolu Lisesi	39	17.5
	Süper lise	3	1.3
Anne eğitimi	Okur-yazar değil	47	21.1
	Okur-yazar	17	7.6
	İlköğretim	130	58.3
	Lise	21	9.4
Baba eğitimi	Üniversite	8	3.6
	Okur-yazar değil	10	4.5
	Okur-yazar	9	4.0
	İlköğretim	139	62.3
Sosyo-ekonomik durum	Lise	50	22.4
	Üniversite	15	6.7
	Düşük	20	9.0
	Orta	198	88.8
Kardeş sayısı	Yüksek	5	2.2
	Kardeşi olmayan	13	5.8
	1 kardeşi olan	55	24.7
	2 kardeşi olan	52	23.3
Toplam	3 kardeşi olan	37	16.6
	4 ve üzeri	66	29.6
Toplam	223	100.0	

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin %79.8'i yaşlı bakımı programında, %53.8'si 1. sınıf, %65.5'i kız, %76.9'u 21-23 yaş aralığında olup, yaş ortalaması 22.16 ± 2.31 'dir. Öğrencilerin %53.4'ü düz lise mezunu %58.3'ünün annesi, %62.3'ünün babası ilköğretim mezunu ve %88.8'inin sosyo-ekonomik durumu orta düzeydedir. Öğrencilerin %29.6'sının 4 ve daha fazla sayıda kardeşi vardır. Öğrencilerin, %31.8'i Ege Bölgesinden gelmiş ve %43.5'i yurtta yaşamaktadır (Tablo 1).

Tablo 2. Öğrencilerin Bölümlerine Göre Okudukları Programı Tercih Etme Nedenleri

Programı Tercih Etme Nedenleri	Yaşlı Bakımı		Evde Hasta Bakımı		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
İş imkanının iyi olması	66	37.1	22	48.9	88	39.5
Sağlık ve bakımla ilgili mesleklerle olan ilgi	71	39.9	17	37.8	88	39.5
İstedığı programa puanının yetmemesi/açıkta kalmamak için	14	7.9	3	6.7	17	7.6
Aile ve yakın çevrenin ısrarı	12	6.7	2	4.4	14	6.3
Tercih hatası	9	5.1	0	0.0	9	4.0
Üniversite mezunu olmak için	6	3.4	1	2.2	7	3.1
Toplam	178	79.8	45	20.2	223	100.0

Tablo 2'de öğrencilerin bölümlerine göre okudukları programı tercih etme nedenlerine bakıldığında yaşlı bakımı programında okuyan öğrencilerin %37.1'i, evde hasta bakımı programında okuyan öğrencilerin %48.9'u okudukları bölümü iş imkanının iyi olması nedeniyle tercih ettiklerini belirtmiştir. Her iki bölümde öğrenim gören öğrenciler iş bulma imkanının kolay olması (%39.5'i), sağlık ve bakımla ilgili mesleklerle olan ilgileri (%39.5) nedeniyle tercih ettiklerini belirtmişlerdir (Tablo 2).

Tablo 3. Öğrencilerin Bölümlerine Göre Okudukları Program Hakkındaki Görüşleri

Görüşler		Yaşlı Bakımı		Evde Hasta Bakımı		Toplam	
		n	%	n	%	n	%
Okudukları program hakkında bilgi alma durumu	Evet	154	86.5	43	95.6	197	88.3
	Hayır	24	13.5	2	4.4	26	11.7
Programı değiştirmek isteme durumu	Evet	83	46.6	6	13.3	89	39.9
	Hayır	95	53.4	39	86.7	134	60.1
Okudukları programın kendilerine uygun olduğunu düşünme durumu	Evet	113	63.5	37	82.2	150	67.3
	Hayır	65	36.5	8	17.8	73	32.7
Program hakkındaki görüşleri	Olumlu	110	61.8	37	61.8	147	65.9
	Olumsuz	68	38.2	8	17.8	76	34.1
Okudukları program hakkında çevreden olumsuz tepki alma	Evet	61	34.3	6	13.3	67	30.0
	Hayır	66	37.1	28	62.2	94	42.2
	Kısmen	51	28.7	11	24.4	62	27.8
İş bulma kaygısı	Evet	130	73.0	25	55.6	155	69.5
	Hayır	48	27.0	20	44.4	68	30.5
Toplam		178	79.8	45	20.2	223	100.0

Tablo 3'te öğrencilerin bölümlerine göre okudukları program hakkındaki görüşleri verilmiştir. Buna göre, yaşlı bakımı öğrencilerinin %86.5'i, evde hasta bakımı öğrencilerinin %95.6'sı okudukları program hakkında daha önceden bilgi aldığını, yaşlı bakımı öğrencilerinin %53.4'ü, evde hasta bakımı öğrencilerinin %86.7'si okudukları programı değiştirmek istemediklerini belirtmiştir. Hem yaşlı bakımı (%63.5) hem de evde hasta bakımı öğrencilerinin çoğu (%82.2) okudukları programın kendilerine uygun olduğunu düşünmektedir. Yaşlı bakımı öğrencilerinin %73'ü, evde hasta bakımı öğrencilerinin %55.6'sı iş bulma kaygısı yaşamaktadır. Her iki programda okuyan öğrencilerin program hakkındaki görüşleri olumlu ve birbirine eşit oranlardadır (%61.8). Yaşlı bakımı programında okuyan öğrencilerin %37.1'i, evde hasta bakımı programı öğrencilerinin ise %62.2'si okudukları program hakkında çevresinden olumsuz tepki almadığını belirtmiştir (Tablo 3).

Tablo 4. Öğrencilerin Bölümlerine Göre Mezuniyet Sonrası Beklentileri

Mezuniyet Sonrası Beklentileri	Yaşlı Bakımı		Evde Hasta Bakımı		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Mezun olduğu programla ilgili bir alanda çalışmak	41	23.0	20	44.4	61	27.4
Alanında kariyer yapmak	111	62.4	22	48.9	133	59.6
Alanı dışında bir işte çalışmak	26	14.7	3	6.6	29	13.0
Toplam	178	79.8	45	20.2	223	100.0

Tablo 4'te öğrencilerin bölümlerine göre mezuniyet sonrası beklentileri yer almaktadır. Yaşlı bakımı öğrencilerinin %62.4'ü, evde hasta bakımı öğrencilerinin %48.9'u alanında kariyer yapmak istemektedir.

Tartışma

Yaşlı bakımı ve evde hasta bakımı programı öğrencilerinin öğrenim gördükleri programa ilişkin görüş ve beklentilerini incelediğimiz çalışmada öğrencilerin %76.9'u 21-23 yaş aralığında, %65.5'i kız, %79.8'i yaşlı bakımı programında ve %53.8'i 1. sınıfta öğrenim görmektedir (Tablo 1). Öğrenciler öğrenim gördükleri programı iş bulma imkanının kolay olması (%39.5'i), sağlık ve bakımla ilgili mesleklerle olan ilgileri (%39.5) nedeniyle tercih ettiklerini belirtmişlerdir (Tablo 2). Saruhan ve arkadaşlarının (2013) çalışmasında da yaşlı bakımı öğrencilerinin çoğunun (%75) iş bulma garantisi olduğu için programı seçtiklerini saptanmışlardır (Saruhan ve ark., 2013). Ancak son yıllarda üniversitelerde sayıları giderek artan bu programların, öğrenci kontenjanlarını da arttırdığı göz önüne alındığında, mezun olanların iş bulma imkanlarının kolay olmadığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte Halk Eğitim Merkezleri tarafından "Evde Yaşlı ve Hasta Bakımı Elemanı Yetiştirme Programı" ile sertifika alarak bu alanda çalışmaya yetkili olanların sayısı da dikkate alınırsa iş imkanının çok daha sınırlı olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Öğrencilerin bölümlerine göre okudukları program hakkındaki görüşleri incelendiğinde, hem yaşlı bakımı (%86.5), hem de evde hasta bakımı öğrencilerinin tamamına yakını (%95.6) okudukları program hakkında daha önceden bilgi sahibi olduğunu ifade etmişlerdir. Benli ve Acar (2017) çalışmasında yaşlı bakımı öğrencilerinin çoğunluğunun (%67.3) okudukları programı tercih etmeden önce bölüm hakkında bilgi aldığını ve bölüme isteyerek geldiğini (%73.6) saptanmışlardır (Benli ve Acar, 2017). Çalışmamızda yaşlı bakımı öğrencilerinin %53.4'ü, evde

hasta bakımı öğrencilerinin %86.7'si okudukları programı değiştirmek istememektedirler. Bizim çalışma sonuçlarımıza paralel araştırma bulgusu da vardır (Benli ve Acar 2017). Araştırmada hem yaşlı bakımı (%63.5) hem de evde hasta bakımı öğrencileri (%82.2) okudukları programın kendilerine uygun olduğunu düşünmektedirler. Yapılan bir çalışmada yaşlı bakımı öğrencilerinin %51.6'sının okudukları bölümden memnun oldukları belirtilmektedir (Benli ve Acar 2017). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu son sınıf öğrencileriyle yapılan bir çalışmada yaşlı bakımı öğrencilerinin umutsuzluk düzeyinin diğer bölümlerde okuyan öğrencilerden yüksek olduğu bulunmuştur (Küçük, ve ark., 2019). Çalışmamızda hem yaşlı bakımı hem de evde hasta bakımı programında okuyan öğrencilerin; program hakkındaki görüşleri olumlu (%61.8) bulunmuştur. Yaşlı bakımı programında okuyan öğrencilerin %37.1'i, evde hasta bakımı programı öğrencilerinin ise %62.2'si okudukları program hakkında çevresinden olumsuz tepki almadığını belirtmişlerdir. Geçmişten günümüze de hasta ve yaralı bireylerin bakımını sağlamak, toplum tarafından her zaman kabul edilen ve kutsal görülen bir görev olarak algılanmıştır (Ulusoy ve Görgülü, 1996). Araştırma bulguları da bu toplum algısını desteklemektedir (Tablo 3).

Yaşlı bakımı (%73), ve evde hasta bakımı öğrencilerinin iş bulma kaygısı (%55.6) yüksek bulunmuştur (Tablo 3). Yaşlı bakımı son sınıf öğrencileriyle yapılan çalışmada öğrencilerin %90.6'sının (Benli ve Acar 2017), 1. sınıf öğrencileriyle yapılan farklı bir çalışmada ise, %77.5'inin gelecek kaygısı yaşadığı, bu kaygıların başında iş bulamama olduğu (%45) saptanmıştır (Saruhan ve ark., 2013). Ülkemizde bakıma muhtaç bireylere hizmet vermek amacıyla, bakım elemanı yetiştirme kurs programları düzenlenmektedir. Bu programları tamamlayarak yaşlı ve hasta bireylere gerek ev ortamında gerekse bakım evi ya da huzurevi gibi kamu ve özel kurumlarda çalışmaya yetkisi olanlar, üniversite eğitimi alan mezunların istihdam alanlarını sınırlandırmaktadır (Oğlak, 2007).

Yaşlanmayla birlikte artan sağlık sorunları ve fonksiyonel yetersizlikler, yaşlı bireylerin evde bakım gereksinimlerini de arttırmaktadır (Kaptan ve Dedeli, 2017). Bakıma muhtaç yaşlı ve hasta bireylerin uygun, kaliteli ve ekonomik şekilde bakımının sağlanması, tüm toplumlar için giderek önem kazanmakta ve bu konuda politikalar geliştirilmektedir (Genç ve Barış, 2015; Kaptan ve Dedeli, 2017). Yaşlı nüfusun yaşam kalitesinin artırılması, fiziksel, sosyal ve psikolojik gereksinimlerinin desteklenmesi profesyonel insan gücü ile sağlanabilir (Saruhan ve ark., 2013; Tekin, 2018). Bu nedenle evde bakımı gerektiren hasta ve yaşlı bireylerin beslenmesi, boşaltım ihtiyacının karşılanması, mobilizasyonu gibi bakım gereksinimleri profesyonel bireyler tarafından verilmesini gerektirmektedir. Yapılan çalışmalarda yaşlı nüfusun artmasına rağmen yaşlı bakım tekniklerinin sayısının yetersiz olduğu (Saruhan ve ark., 2013), yaşlı bakım tekniklerine ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir (Benli ve Acar, 2017). Çalışmamızda öğrencilerin mezuniyet sonrası beklentilerine bakıldığında yaşlı bakımı öğrencilerinin %62.4'ü, evde hasta bakımı öğrencilerinin %48.9'u alanında kariyer yapmak istemektedirler. Saruhan ve arkadaşlarının çalışmasında yaşlı bakımı öğrencilerinin %50.'si 4 yıllık eğitimini tamamlamak istediklerini belirtmişlerdir (Saruhan ve ark., 2013). Araştırmamızda ve yapılan diğer araştırmada da öğrenciler bilgi ve kariyerlerini geliştirmek istemektedirler. Motivasyonu ve farkındalığı

yüksek olan öğrencilerin mezuniyetlerinden sonra dikey geçiş sınavları ile lisans eğitimi almaya hak kazanmaları ve eğitimlerine devam etmeleri sevindiricidir.

Çalışmanın sınırlılıkları

Bu çalışma, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören ve çalışmaya katılan batıdaki bir kamu üniversitenin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencileri ile sınırlıdır.

Sonuç

Türkiye'de üniversite sınavı ve üniversiteye giriş süreci öğrencilerin yaşamında oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri programa ilişkin görüş ve beklentilerini incelenmiştir. Öğrencilerin çoğu yaşlı bakımı programında ve 1. sınıfta öğrenim görmektedir. Öğrencilerin çoğu öğrenim gördüğü programı "iş imkanının iyi olması" ve "sağlık ve bakımla ilgili mesleklere olan ilgi" nedeniyle tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin yarısından fazlasının program ile ilgili önceden bilgisinin olduğu, okudukları programın kendilerine uygun bulunduğu, programla ilgili düşüncelerinin olumlu olduğu ve bölümlerini de değiştirmek istememektedirler. Öğrencilerin yarısından fazlasının mezun olduktan sonra mesleğiyle ilgili bir alanda kariyer yapmak istediği, ancak mezun olduktan sonra iş bulma kaygısı yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda üniversiteye girecek öğrencilere meslekler ve açılan programlar hakkında ayrıntılı ve gerçekçi bilgiler verilmeli, öğrenciler bireysel istekleri doğrultusunda meslek seçimi yapmaya teşvik edilmelidir.

Kaynaklar

1. Aközer M, Nuhur C ve Say Ş (2011). Türkiye'de yaşlılık dönemine ilişkin beklentiler araştırması. *Aile ve Toplum*, 7(27): 103-128.
2. Aslan, Ş., Uyar, S. ve Güzel, Ş. (2018). Evde sağlık hizmetleri uygulamasında türkiye. *Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi*, (1), 45-56.
3. Benli, A.R. ve Acar, E. (2017). Yaşlı bakım teknikliği bölümü son sınıf öğrencilerinin mesleklerine yönelik kaygı düzeyleri ve etkileyen faktörler. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(5): 2512-2521.
4. Bilge U, Elçioğlu Ö, Ünalacak M ve Ünlüoğlu İ. (2014). Türkiye'de yaşlı evde bakım hizmetleri. *Euras J Fam Med*, 3(1): 1-8.
5. Genç, Y. ve Barış, İ. (2015). Yaşlı bakım hizmetlerinde çağdaş yaklaşım: kurumsal bakım yerine evde bakım hizmetlerinin güçlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science*, 3(10): 36-57
6. Kaptan G. (2013). Yaşlanma ve yaşlılıkla ilgili tanımlar. (Ed: Kaptan G), *Geriatrik Bakım İlkeleri*, Nobel Tıp Kitabevleri Tic. Ltd. Şti. İstanbul: 1-10.
7. Kaptan, G. ve Dedeli, . (2017). Yaşlı bireyin evde bakımı. (Ed: Kaptan G), *Geriatrye Çok Yönlü Bakış*, Nobel Tıp Kitabevleri Tic. Ltd. Şti. İstanbul: 2-20.
8. Karahan, A. ve Güven S. (2002). Yaşlılıkta evde bakım. *Turkish J Geriatri*;5(4):155-9.
9. Kulakçı, H. (2010). Hemşirelik lisans programı birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin düşüncelerinin ve görüşlerinin değerlendirilmesi. *DEUHYO ED*, 3(1), 15-22.
10. Küçük, U., Usta, U. ve Torpuş, T. (2019). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin iş bulma endişeleri ve umutsuzluk düzeyleri. *ACU Sağlık Bil Derg*, 10(3):367-372.
11. Saruhan, G., Evcı Kiraz, E.D., Ergin, F., Beşer, E. ve Başaloğlu, H. (2013). Yaşlı bakım teknikliği programı: yeni bir meslek dalı için öğrencilerin beklentileri. *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 14(2): 19 – 23.
12. Tekin, Ç. (2018). Evde hasta bakım hizmetleri alanındaki gelişmeler. *F.Ü. Sağ. Bil. Tıp Derg.* 32 (2): 115–117.

13. Ulusoy, F. ve Görgülü, S.(1996). Hemşirelik esasları - temel kuram kavram ilke ve yöntemler, Cilt 1, 3. Baskı, Ankara: 1-7.
14. World Population Ageing. (2017). https://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/ageing/WPA2017_Highlights.pdf
15. TÜİK'ten İstatistiklerle Yaşlılar Raporu (2018). <https://www.brandingturkiye.com/tuikten-istatistiklerle-yaslilar-raporu-2018/> Erişim tarihi: 12.09.2019.
16. <https://www.osym.gov.tr/TR,1884/2004-osys-kilavuzu.html>. Erişim tarihi: 11.12.2013.
17. <http://osym.gov.tr/belge/1-11561/2009-osys-ek-yerlestirme-yuksekgretim-programlarina-ek-.html> Erişim tarihi: 11.12.2013.
18. <http://www.osym.gov.tr/TR,16858/2019-yuksekgretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html>. Erişim tarihi: 16.10.2019.